תנ״ך · ראשונים · רש״י · נביאים

רש"י על צפניה

רש״י

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

רש"י על צפניה

רש״י

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/רשי-על-צפניה/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611160902 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פסוק ב 4
פסוק ג 4
פסוק ד 4
פסוק ה 4
פסוק ז 4
פסוק ח 4
פסוק ט 4
פסוק י 4
פסוק יא 4
פסוק יב 5
פסוק יד 5
פסוק טו 5
פסוק יז 5
פרק ב 5
פסוק א 5
פסוק ב 5
פסוק ד 6
פסוק ה 6
פסוק ו 6
פסוק ז 6
פסוק ח 6
פסוק ט 6
פסוק יא 7
פסוק יב 7
פסוק יג 7
פסוק יד 7
פסוק טו 7
פרק ג 7
פסוק א 7
פסוק ג 8
פסוק ד 8
פסוק ה 8
פסוק ו 8
פסוק ז 8
פסוק ח 8
פסוק י 8
פסוק יא 8
פסוק יב 8
פסוק טו 8
פסוק יז 9
פסוק יח 9
פסוק יט 9

פרק א

פסוק ב
אָסֹף אֶסֵּף. לְשׁוֹן כִּלְיוֹן, כְּמוֹ (שופטים יח:כה) "וְאַסַּפְתָּ אֶת נַפְשְׁךָ" דְּמֵיכָה. וְאֶלִּ"ף חֲסֵרָה בְּתֵיבָה שְׁנִיָּה, שֶׁהֲרֵי הָיְה לוֹ לִכְתֹּב "אָאֶסֹּף", אֲבָל יֵשׁ כָּאֵלֶּה הַרְבֵּה, כְּמוֹ "לֹא יָהֵל שָׁם עֲרָבִי" (ישעיהו יג:כ), שֶׁהוּא כְּמוֹ "לֹא יֶאֱהַל".

פסוק ג
וְהַמַּכְשֵׁלוֹת אֶת הָרְשָׁעִים. הֵם הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת.

פסוק ד
אֶת שְׁאָר הַבַּעַל. שֶׁלֹּא תְהֵא שְׁאֵרִית לְזָכְרוֹנוֹ.
הַכְּמָרִים עִם הַכֹּהֲנִים. "כַּפַּלְחֵיהוֹן עִם כּוּמְרֵיהֶם".

פסוק ה
וְאֶת הַנִּשְׁבָּעִים לַה'. וְחוֹזְרִים וְנִשְׁבָּעִים בְּמַלְכָּם, בַּעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלָּהֶם. עוֹשִׁין עֲבוֹדָה זָרָה עִקָּר, לוֹמַר: אִם אֵין אַתָּה מַאֲמִין בִּשְׁבוּעַת ה', הֲרֵינִי נִשְׁבָּע לְךָ בַּעֲבוֹדָה זָרָה.

פסוק ז
הִקְדִּישׁ קָרֵאָיו. זִמֵּן חֵילוֹתָיו לְיוֹם מוֹעֵד.

פסוק ח
מַלְבּוּשׁ נָכְרִי. תַּכְשִׁיטֵי עֲבוֹדָה זָרָה.

פסוק ט
הַדּוֹלֵג עַל הַמִּפְתָּן. תִּרְגֵּם יוֹנָתָן: "דְּמְהַלְכִין בְּנִימוּסֵי פְּלִשְׁתָּאֵי", שֶׁלֹּא הָיוּ דּוֹרְכִים עַל מִפְתַּן דָּגוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר: "עַל כֵּן לֹא יִדְרְכוּ כֹהֲנֵי דָגוֹן וְגוֹ'" (שמואל א ה:ה).

פסוק י
מִשַּׁעַר הַדָּגִים. תִּרְגֵּם יוֹנָתָן: "מִתְּרַע נוּנְיָא". וְשַׁעַר הָיָה בִּירוּשָׁלַיִם וְכָךְ שְׁמוֹ.
מִן הַמִּשְׁנֶה. מִשַּׁעַר הָעוֹפוֹת שֶׁהוּא שֵׁנִי לוֹ.

פסוק יא
יֹשְׁבֵי הַמַּכְתֵּשׁ. "נַחֲלָא דְקִדְרוֹן", שֶׁעֲמֻקָּה כְּמַכְתֶּשֶׁת זֶה, תִּרְגֵּם יוֹנָתָן. וּמִדְרַשׁ אַגָּדָה: **מִשַּׁעַר הַדָּגִים** – זוֹ עַכּוֹ הַנְּתוּנָה בְּחֵיקוֹ שֶׁל הַיָּם, שֶׁשָּׁם נְצוֹדִים דָּגִים הַרְבֵּה.
מִן הַמִּשְׁנֶה. לוּד, שֶׁהִיא מִשְׁנָה לִירוּשָׁלַיִם.
מֵהַגְּבָעוֹת. זוֹ צִפּוֹרִי, שֶׁיּוֹשֶׁבֶת בְּרֹאשֵׁי הֶהָרִים כְּצִפּוֹר.
יֹשְׁבֵי הַמַּכְתֵּשׁ. זוֹ טְבֶרְיָא, שֶׁעֲמוּקָה מִכָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

כִּי נִדְמָה כָּל עַם כְּנַעַן. תִּרְגֵּם יוֹנָתָן: "אֲרֵי אֲתַר כָּל עַמָּא דְּדָמֵי עוֹבָדֵיהוֹן לְעוֹבָדֵי עַמָּא דְּאַרְעָא דִּכְנָעַן".
כָּל נְטִילֵי כָסֶף. "כָּל עֲתִירֵי נִכְסַיָּא" טְעוּנֵי מַשָּׂא כֶּסֶף וְזָהָב, כְּמוֹ (משלי כז:ג) "כֹּבֶד הָאֶבֶן וְנֵטֶל הַחוֹל", לְשׁוֹן 'מַשָּׂא'.

פסוק יב

אֲחַפֵּשׂ אֶת יְרוּשָׁלַם בַּנֵּרוֹת. אֲדַקְדֵּק בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם.
הַקֹּפְאִים. הַצָּפִים עַל שִׁמְרֵיהֶם. "וַיִּצָּף הַבַּרְזֶל" (מלכים ב ו:ו) מְתַרְגְּמִינַן: "וּקְפָא פַּרְזְלָא".
הָאֹמְרִים בְּלִבָּם לֹא יֵיטִיב ה'. לְעוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ.
וְלֹא יָרַע. לְעוֹבְרֵי רְצוֹנוֹ.

פסוק יד

מַר צָרַח שָׁם גִּבּוֹר. הַגִּבּוֹר יִצְרַח שָׁם בְּקוֹל מַר.

פסוק טו

יוֹם שׁוֹאָה. לְשׁוֹן 'שְׁמָמוֹן'.
וּמְשׁוֹאָה. שְׁמָמוֹן יוֹתֵר.

פסוק יז

וַהֲצֵרֹתִי לָאָדָם. לְיִשְׂרָאֵל הַקְּרוּיִים אָדָם.
וְלִחֲמָם. בְּשָׂרָם. וּלְשׁוֹן עַרְבִי, בָּשָׂר קוֹרִין 'אַל לַחַם'.
כַּגְּלָלִים. רְעִי.

פרק ב

פסוק א

הִתְקוֹשָׁשׁוּ. הִתְלַקְּטוּ וְאִסְפוּ יַחַד, כְּמוֹ "לְקֹשֵׁשׁ קַשׁ" (שמות ה:יב).
וָקוֹשּׁוּ. מַעֲשֵׂיכֶם. הַשְׁוּוּ מַעֲשֵׂיכֶם לְדַעַת קוֹנְכֶם. וְרַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה דָּרְשׁוּ: קַשֵּׁט עַצְמְךָ וְאַחַר כָּךְ קַשֵּׁט אֲחֵרִים. עֲשׂוּ שְׁנֵיהֶם לְשׁוֹן 'הֶקֵּשׁ', אָדָם הַמַּשְׁוֶה עַצְמוֹ וּמְיַשֵּׁר דַּרְכּוֹ.
הַגּוֹי לֹא נִכְסָף. תִּרְגֵּם יוֹנָתָן: "דְּלָא חֲמַד לְמִיתַב לְאוֹרָיְתָא".

פסוק ב

בְּטֶרֶם לֶדֶת חֹק. לִפְנֵי בֹּא הַגְּזֵירָה.
כְּמֹץ עָבַר. הֲרֵי זֶה מִקְרָא קָצָר, כְּמֹץ הָעוֹבֵר מִלִּפְנֵי רוּחַ, וּכְעָשָׁן הָעוֹבֵר מִלִּפְנֵי הַשֶּׁמֶשׁ. וְזֶהוּ תַּרְגּוּמוֹ שֶׁל "עָבַר יוֹם". כָּךְ תִּרְגֵּם יוֹנָתָן: "תֶּהֱוֹוֹן דָּמַן לְכְמוֹצָא דְּנָשַׁב בֵּיהּ רוּחָא, וּכְתִנָּא דְּעָדֵי מִן קֳדָם יוֹמָא". נֶסַח אַחֵר: כְּטוּלָא דְּעָדוֹ וְכוּ'", זֶהוּ לְשׁוֹן 'יֵצֶל'.

פסוק ד

כִּי עַזָּה עֲזוּבָה תִהְיֶה. כִּי אִם תַּעֲשׂוּ כֵּן, אֶפְקֹד עַל שְׁכֵנֵיכֶם הָרְעִים – פְּלֶשֶׁת וְעַמּוֹן וּמוֹאָב, כְּמוֹ שֶׁהִנְבִּיא מְסַדְּרָן וְהוֹלֵךְ.

בַּצָּהֳרַיִם יְגָרְשׁוּהָ. אַשְׁדּוֹד שִׁמָּהּ, וּבַצָּהֳרַיִם אֲשֶׁר יִשֹּׂד בָּהּ קֶטֶב יְגָרְשׁוּהָ וּתְהִי שְׁדוּדָה. דָּבָר אַחֵר: בַּצָּהֳרַיִם יְגָרְשׁוּהָ – מְקוֹם מִרְעֶה צֹאן הָיָה, וְצָהֳרַיִם קָשֶׁה לָצֵאת בּוֹ צֹאן, וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם" (שיר השירים א:ז).

פסוק ה

חֶבֶל הַיָּם. "סְפַר יַמָּא". וּלְשׁוֹן 'חֶבֶל' – מִדַּת הַקַּרְקַע הִיא, שֶׁמּוֹדְדִין בְּחֶבֶל. כְּלוֹמַר הַסָּמוּכִים לַיָּם.

גּוֹי כְּרֵתִים. תִּרְגֵּם יוֹנָתָן: "עַמָּא דְמִחַיְבִין לְאִשְׁתְּצָאָה". וּמִי הֵן יוֹשְׁבֵי חֶבֶל הַיָּם? כְּנַעַן אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים, כִּי פְּלִשְׁתִּים יוֹשְׁבִים עַל שְׂפַת הַיָּם הָאַחֲרוֹן בְּמַעֲרָבָהּ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּתוֹךְ מִצְרֵי תְחוּמֶיהָ. וְאַף שֶׁדּוֹרְשׁוֹ יוֹנָתָן לְכִלְיָה, "גּוֹי כְּרֵתִים" – מְדִינָה הִיא בַּפְּלִשְׁתִּים וּשְׁמָהּ כְּרֵתִי. וְכֵן הוּא אוֹמֵר בְּצִקְלָג: "אֲנַחְנוּ פָּשַׁטְנוּ עַל נֶגֶב הַכְּרֵתִי וְעַל אֲשֶׁר לִיהוּדָה" (שמואל א ל:יד), וְתִרְגֵּם יוֹנָתָן: "עַל דְּרוֹם כְּרֵתִי". וּלְמַטָּה כָּתוּב: "בְּכָל הַשָּׁלֶל הַגָּדוֹל אֲשֶׁר לָקְחוּ מֵאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וּמֵאֶרֶץ יְהוּדָה" (שם ל:טז).

פסוק ו

נְוֹת כְּרֹת רוֹעִים. נָוֶה עֲרָאי שֶׁיִּכְרוּ בָּהּ הָרוֹעִים לֶחֶם בַּבֹּקֶר. כְּרֹת לְשׁוֹן "וַיִּכְרֶה לָהֶם כֵּרָה גְּדוֹלָה" (מלכים ב ו:כג).

פסוק ז

וְהָיָה חֶבֶל לִשְׁאֵרִית בֵּית יְהוּדָה. וְהָיָה אוֹתוֹ הַגְּבוּל גּוֹרָל לִשְׁאֵרִית בְּנֵי יְהוּדָה. חֶבֶל זֶה לְשׁוֹן 'גּוֹרָל' הוּא, וְכֵן תִּרְגֵּם יוֹנָתָן: "וִיהֵי עַדְבָּא לִשְׁאָרָא דְבֵית יְהוּדָה".

פסוק ח

אֲשֶׁר חֵרְפוּ אֶת עַמִּי. כְּשֶׁהָיוּ מוֹלִיכִין יִשְׂרָאֵל בַּגּוֹלָה לְצַד אֶרֶץ כַּשְׂדִּים, וְהָיוּ עוֹבְרִין דֶּרֶךְ עַמּוֹן וּמוֹאָב, וְרוֹאִים יִשְׂרָאֵל בּוֹכִים וְגוֹנְחִים וְצוֹעֲקִין, הָיוּ מוֹנִין אוֹתָן וְאוֹמְרִים: מַה לָּכֶם לִהְיוֹת סְגוּפִים? מַה תִּבְכּוּ? הֲלֹא לְבֵית אֲבִיכֶם אַתֶּם הוֹלְכִים – "בְּעֶבֶר הַנָּהָר יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם" (יהושע כד:ב).

וַיַּגְדִּילוּ עַל גְּבוּלָם. וַיִּתְגָּאוּ עַל גְּבוּלָם.

פסוק ט

כִּי מוֹאָב כְּסְדֹם תִּהְיֶה. גַּם אַתֶּם לְקַדְמַתְכֶם תְּשׁוּבוּ. לוֹט אֲבִיכֶם לֹא מִסְּדוֹם הָיָה?

מִמְשַׁק חָרוּל. הַשְׁמָעַת קוֹל, כְּמוֹ "מַשַּׁק גְּבִים" (ישעיהו לג:ד). וְאַף מֵ"ם הָרִאשׁוֹנָה יְסוֹד הִיא בַּתֵּבָה, כְּמוֹ "מִמְשַׁח הַסּוֹכֵךְ" (יחזקאל כח:יד). "מִמְשַׁק חָרוּל" – הַשְׁמָעַת קוֹל חֲרוּלִים הַגְּדֵלִים שָׁם מֵאֵין עוֹבֵר, וְהֵן נוֹקְשִׁין זוֹ עַל זוֹ וּמַשְׁמִיעוֹת קוֹל.

וּמִכְרֵה מָלַח. מְקוֹם כְּרִיַת מֶלַח.

פסוק יא

כִּי רָזָה. הִתִּישׁ כֹּחָם.

וְיִשְׁתַּחֲווּ לוֹ. כְּשֶׁיִּרְאוּ שֶׁנִּתְקַלְקְלוּ יִרְאָתָן.

פסוק יב

גַּם אַתֶּם כּוּשִׁים. כְּשֶׁגָּלוּ שָׁם יִשְׂרָאֵל מֵעֵבֶר לְנַהֲרֵי כּוּשׁ.

פסוק יג

עַל צָפוֹן. אַשּׁוּר בַּצָּפוֹן אֵצֶל בָּבֶל.

נִינְוֵה. הוּא רֹאשׁ לְאַשּׁוּר.

פסוק יד

כָּל חַיְתוֹ גוֹי. כָּל בֶּהֱמוֹת הַגּוֹיִם.

קָאַת וְקִפֹּד. עוֹפוֹת.

בְּכַפְתֹּורֶיהָ. פומל"ש שֶׁבְּרֹאשׁ הַגָּג.

חֹרֶב בַּסַּף. הַחֲרָבָן יִהְיֶה נִכָּר בְּסִפֵּי הַבַּיִת.

קוֹל יְשׁוֹרֵר בַּחַלּוֹן. קוֹל הָעוֹפוֹת מְצַפְצְפִים בַּחֲלוֹנוֹת.

כִּי אַרְזָה עֵרָה. כִּי אֲרָזֶיהָ עֵקֶר וְשֹׁרֶשׁ, כְּמוֹ "עֲרוּ עֲרוּ" (תהלים קלז:ז). וְיוֹנָתָן תִּרְגֵּם: "וְטַלְלָהּ סָתְרוּ" – הוּא גַּג הַבַּיִת הַסָּפוּן בְּאֶרֶז, שֶׁאֻפְּלוּ בָּתֵּי אֲבָנִים מְסַכְּכִין בִּנְסָרִים שֶׁל עֵץ.

פסוק טו

וְאַפְסִי. וְאֶפֶס זוּלָתִי.

פרק ג

פסוק א

הוֹי מֹרְאָה וְנִגְאָלָה. עַד עַכְשָׁיו דִּבֵּר בִּנְינְוֵה, וְעַכְשָׁיו חוֹזֵר עַל יְרוּשָׁלַיִם: הוֹי, שֶׁתְּהֵא לְבַז וּלְסָחִי כְּרֹאִי, וּתְהֵא מְגֹאָלֶת בִּצְחָן עָוֹנָהּ. **מֹרְאָה** – כְּמוֹ "מַרְאָתוֹ" (ויקרא א:טז), "וְשַׂמְתִּיךְ כְּרֹאִי" (נחום ג:ו).

הָעִיר הַיּוֹנָה. כְּיוֹנָה פּוֹתָה אֵין לֵב.

פסוק ג
זְאֵבֵי עֶרֶב. הַמְמַהֲרִים לֶאֱכֹל טַרְפָּם בַּלַּיְלָה.
לֹא גָרְמוּ לַבֹּקֶר. לֹא הִשְׁאִירוּ אַף הָעֲצָמוֹת לִגְרֹם לַבֹּקֶר.

פסוק ד
חָמְסוּ תּוֹרָה. לֹא הוֹרוּ אוֹתָהּ לְשׁוֹאֲלֵיהֶם.

פסוק ה
ה' צַדִּיק. הִשְׁרָה שְׁכִינָתוֹ בְּקִרְבָּם, וּלְפִיכָךְ אֵינוֹ יָכוֹל לִרְאוֹת בְּמַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים, כִּי צַדִּיק הוּא וְאֵין עַוְלָה לְפָנָיו.
מִשְׁפָּטוֹ יִתֵּן לָאוֹר. נוֹתֵן לָאוֹר, דָּן דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ.
וְלֹא יוֹדֵעַ עַוֶל בֹּשֶׁת. וְכָל זֶה לֹא נָתְנוּ שׁוֹפְטֵי עֶוֶל שֶׁבְּתוֹכָהּ אֶל לִבָּם לְהִתְבַּיֵּשׁ מִן הַצַּדִּיק הַשּׁוֹכֵן בֵּינֵיהֶם.

פסוק ו
הִכְרַתִּי גּוֹיִם. הֵבֵאתִי פֶּרְעָנוּת עַל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת כְּדֵי שֶׁתִּרְאוּ וְתִירָאוּ, כְּמוֹ שֶׁהוּא מְסַיֵּם וְהוֹלֵךְ: "אָמַרְתִּי אַךְ תִּירְאִי אוֹתִי".

פסוק ז
וְלֹא יִכָּרֵת מְעוֹנָהּ. וְלֹא יֶחֱרְבוּן מְדוֹרֶיהָ.
כֹּל אֲשֶׁר פָּקַדְתִּי עָלֶיהָ. וְלֹא יִכָּרֵת מִמֶּנּוּ כָּל הַטּוֹב אֲשֶׁר צִוִּיתִי לְהָבִיא עָלֶיהָ.

פסוק ח
קוּמִי לְעַד. שֶׁאָקוּם לְהִתְוַעֵד עֲלֵיכֶם.

פסוק י
מֵעֵבֶר לְנַהֲרֵי כוּשׁ. יוֹבִילוּן לִי מִנְחָה.
עָתָרַי. אֶת הַמִּתְפַּלְלִין אֵלַי.
בַּת פּוּצַי. כְּנֶסְיוֹת נְפוּצוֹתַי אֲשֶׁר הֲפִיצוֹתִי.

פסוק יא
לֹא תֵבוֹשִׁי מִכָּל עֲלִילוֹתַיִךְ. כִּי כְּבָר לָקִית וְנִרְצָה עֲוֹנֵךְ.

פסוק יב
עַם עָנִי וָדָל. עַם עֲנָוְתָן וּמְקֻבָּל עֲלֵבֶן.

פסוק טו
מִשְׁפָּטַיִךְ. יְסוּרָיִךְ, יושטיצ"א בְּלַעַ"ז.

פסוק יז

גִּבּוֹר יוֹשִׁיעַ. גִּבּוֹר הוּא אֲשֶׁר יוֹשִׁיעַ מִן הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת.

יַחֲרִישׁ בְּאַהֲבָתוֹ. יְכַסֶּה עַל פְּשָׁעֶיךָ בְּאַהֲבָתוֹ, וְכֵן תִּרְגֵּם יוֹנָתָן: "יְכִבּוֹשׁ עַל חוֹבֵךְ בְּרַחֲמָתֵיהּ".

פסוק יח

נוּגֵי מִמּוֹעֵד. אָסַפְתִּי אֶת הַמּוּצָאִים מִמּוֹעֲדֵי, שֶׁלֹּא הָיוּ מְשַׂמְּרִים שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים.

אָסַפְתִּי. כִּלִּיתִי.

מִמֵּךְ הָיוּ. מֵעַמֵּךְ הָיוּ.

מַשָּׂאת עָלֶיהָ חֶרְפָּה. עַל אוֹתָהּ אַשְׁמָה הָיָה לָךְ מַשָּׂאת חֶרְפָּה.

נוּגֵי. לְשׁוֹן 'הוֹצָאָה', כְּמוֹ "הָגוֹ סִיגִים" (משלי כה:ד), "כַּאֲשֶׁר הוּגָה מִן הַמְּסִלָּה" (שמואל ב כ:יג). וְאֵין שֹׁרֶשׁ בַּתֵּבָה אֶלָּא הַגִּימֶ"ל לְבַדָּהּ.

פסוק יט

הִנְנִי עֹשֶׂה. תִּרְגֵּם יוֹנָתָן: "הָא אֲנָא עָבֵיד גְּמִירָא". וְיֵשׁ לְפוֹתְרוֹ לְשׁוֹן 'עִישׁוּי', כְּמוֹ "וְעַסּוֹתֶם רְשָׁעִים" (מלאכי ג:כא).

בְּכָל הָאָרֶץ בָּשְׁתָּם. בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר הָיוּ שָׁם לְבָשְׁתָּם, שָׁם אֶתְּנֵם לְשֵׁם וּלְתִהְלָּה.